

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Elméleti előadás olvasószemináriummal B / Ember és állat				
Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége: Dr Szép Eszter eszterszep@gmail.com				
Kód: M-AE-201-B	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): ESMA	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 1-3	Kredit: 5	Tanóraszám: 36 Egyéni hallgatói munkaóra: 114
Kapcsolt kódok: -	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: <p>A kurzus ember és természet, ember és állat kapcsolatának alakulását tekinti át: először néhány fejezetre fókuszálunk az európai művelődéstörténetből, majd a kurzus nagyobbik részében kortárs kérdéssel foglalkozunk (ld a heti bontást). Elméleti szövegeket és képregényeket olvasunk, művészeti példákat keresünk, és sokat beszélgetünk. Néhány olvasmányunk angolul van!</p> <p>A kurzus céljai között szerepel, hogy a résztvevők kapcsolatokat keressenek elméleti olvasmányaink és művészeti alkotások között, hogy tisztább és kritikai értelmezésekkel gazdagítsák azokat a szavakat és fogalmakat, amelyeket ma már széles körben használunk (pl antropocén, dekolonializmus, kapitalocén, ökokritika). A kurzus során elméleti olvasmányok gyakorlati alkalmazásait keressük, ennek a folyamatnak állomásaiként a hallgatók először kiselőadást tartanak majd rövid esszét írnak.</p> <p>A kurzus zárásaként mindenki beleássa magát egy választott témába, amelyet kreatívan, képek és szövegek eszközeivel zine-ként vagy képregényként feldolgoz. Célunk, hogy a hallgatók kurzusvégi munkáit (zine, képregény) kiadványban nyomtatásban vagy online megjelentessük.</p> <p>A kurzus további célja az ismeretbővítésen túl az, hogy a felvetett kérdések inspirációt nyújtsanak a hallgatók szakjaikhoz kapcsolódó (és azoktól független) projektjeihez.</p>				

Minden órán más-más probléma áll a középpontban, ezekhez kötődnek az órai beszélgetések, órai kreatív feladatok, és a házi feladatok.

Az órákon számítok aktív részvételre a megbeszéléseken, kritikai észrevételeitekre, és kreativitásotokra.

Egyes olvasmányok csak angol nyelven elérhetőek.

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a művészet- és designelmélet illetve társadalomtudományi határterületeinek (szociológia, pszichológia, antropológia) jellegadó irányait, fogalmait és kutatási módszereit, és ezeket alkalmazni is tudják a saját szakterületükön.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás: A hallgató részletekbe menően érti a designkultúra elméleteit, ezen belül az ember és állat kapcsolatáról szóló elméleteket, terminológiáját, ezek specifikus jellemzőit, a rokon területekhez való kapcsolódását és attól való eltérését és ezek alapján képes átfogó, speciális összefüggések megfogalmazására, elemzésére.

Képesség: A hallgató képes arra, hogy a kurzus által föltárt összefüggéseket kreatív módon integrálja saját tervezői munkájába.

Attitűd: Nyitottság a design és a művészet elméleti megközelítésre, az önálló kritikai gondolkodásra.

Autonómia és felelősségvállalás: A hallgató önállóan vesz részt az aktuális kutatási projektekben, az ehhez kapcsolódó kutatás megtervezésében és megvalósításában. A hallgató a kurzushoz kapcsolódó feladatokat maga készíti el, munkájának nem képezi részét generatív mesterséges intelligenciával készített szöveg kommentár és forrásmegjelölés nélkül.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Ember és állat határának feltérképezése az európai kultúrtörténetben. Antropocén filozófiák. Ember és állat, ember és természet kapcsolatának újragondolása. Animal studies. Dekolonializmus és animal studies. Feminista ökokritika és művészet. Kihalás és művészet. Aktivizmus és művészet. Poszthumanizmus.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. szept 12

Természet vs kultúra. A kilőtt svájci farkas. Mi az a természetkultúra?

Ráhangolódás az első alkalom előtt:

Zöldövezet podcast EP26, "Nehéz lesz igazolni, hogy szándékos volt a svájci farkas kilövése."

16:49-től a végéig (11 perc) <https://24.hu/tudomany/2023/04/23/podcast-zoldovezet-svajci-farkas-el-nino-klimavaltozas-vizhiany-vizkrizis/>

További elmélyüléshez ajánlom:

“Neri Oxman: Bio-Architecture.” *The Art of Design*, Netflix, S2E2, 2019.

Horváth Márk - Lovász Ádám - Nemes Z. Mórió. *A poszthumanizmus változatai*, Prae Kiadó, 2019.

2. szept 19

Az élőlényláncolattól a mechanikus állatig

Olvasmány a második alkalomra:

- Giorgio Agamben: *A nyitott: Az állat és az ember*. p. 33-37 és 41-55

További elmélyüléshez ajánlom:

- Kovács Gábor: “Bűn, Isten, ember, állat, gép” *Liget*, 2015
<https://ligetmuhely.com/liget/kovacs-bun-isten-ember-allat-gep/>

3. szept 26

Gyűjtemény, hatalom, állatkert

Olvasmány a harmadik alkalomra:

- John Berger: *Why Look at Animals?* p. 1-26
- Berger művéből magyarul részletek elérhetők: “Miért nézzük meg az állatokat?” *Jel-Kép* 1990/2, p.105-116. https://real-j.mtak.hu/5625/5/JelKep_1990_2.pdf

További elmélyüléshez ajánlom:

- Michel Foucault, “Előszó,” *A szavak és a dolgok*. Osiris, 2000.

4. okt 3

Antropocén megközelítések: Az ember a földtörténetben

Olvasmányok a negyedik alkalomra:

- Bruno Latour: Ágencia az antropocén korában, PRAE 2017/1, p. 3-20
https://www.prae.hu/prae/content/journals/journal_pdf_116.pdf
- Sárai Vanda: A madarak, a méhek, és a klímakatasztrófa
<https://punkt.hu/2019/08/12/a-madarak-a-mehek-es-a-klimakatasztrofa/>

További elmélyüléshez ajánlom:

- A Ludwig Múzeum *Lassú élet – Radikális hétköznapok* c. kiállításán részt vevő művészek és munkáik bemutatása <https://slowlife.ludwigmuseum.hu/artist/>

- Slow Talk - A Ludwig Múzeum *Lassú élet – Radikális hétköznapok* c. kiállításához kapcsolódó interjúk. https://slowlife.ludwigmuseum.hu/talk_slow/
- Horváth Márk: Az antropocén művészet, dunst.sk, 2021, <https://dunst.sk/2021/11/29/az-antropocen-muveszet/>
- Horváth Márk: Az antropocén, Prae Kiadó, 2021

5. okt 10

Kiborgok és kutyák: társállatok

Olvasmányok az ötödik alkalomra

- Donna Haraway: "When Species Meet. Introductions." *When Species Meet*, University of Minnesota Press, 2008. p. 3-27.

További elmélyüléshez ajánlom:

- Donna Haraway: "From Cyborgs to Companion Species" (youtube előadás, 75 perc) <https://youtu.be/Q9gis7-Jads?si=u1tSeCBw34uY4nDA>
- Lovas Kiss Antal (szerk.) *Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséhez I.* Debreceni Egyetem, Antrozoológiai Kutatócsoport, 2023. <https://antrozoologiakutato csoport.wordpress.com/wp-content/uploads/2023/10/konyv-tanulmanyok-az-ember-es-allat-kapcsolat-ertelmezeserol-i.pdf>
- Heather Davis és Etienne Turpin (szerk), *Art in the Anthropocene*, Open Humanities Press, 2015

okt 24 — nincs óra, a rövid elemző esszé határideje

6. okt 31 - Antropocén, chthulucén (Halloweeni különkiadás)

Olvasmányok a hatodik alkalomra:

- "Chthulucén, antropocén és a sötét ökológia" *Új Szem*, 2017. <https://ujszem.org/2017/10/29/chhulucen-antropocen-es-sotet-okologia001/>
- film vagy animáció, TBA

További elmélyüléshez ajánlom:

- Hornyik Sándor, "A természet sötét oldala," *Magyar Építőművészet* <https://meonline.hu/uncategorized-hu/a-termeszet-sotet-oldala/>

- Nemes László, "A kihalás melankóliája," *Imágó*, 2023 (12)/1, 57-74.
<https://imagobudapest.hu/wp-content/uploads/2020/11/6-Nemes.pdf>
- "Anthropocene, Capitalocene, Chthulucene: Donna Haraway in Conversation with Martha Kenney"
https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/4374766/mod_resource/content/0/HARAWAY_interview_Anthropocene_capitalocene_chthulucene.pdf
- Gyenge Zsolt. "Kamerával pusztító. Az antropocén mozgóképes diskurzusai." *Balkon* 2021. <https://balkon.art/home/kameraval-pusztito-az-antropocen-mozgokepes-diskurzusai/>

7. nov 7 — Antropocén, kolonializmus

Olvasmány a hetedik alkalomra:

- Joe Sacco: *Paying the Land* (angol nyelvű képregénykönyv, első részlet)

További elmélyüléshez ajánlom:

- Billy-Ray Belcourt: "Animal Bodies, Colonial Subjects: (Re)Locating Animality in Decolonial Thought" *Societies* 2015, 5(1), 1-11. <https://www.mdpi.com/2075-4698/5/1/1>

8. nov 14 – Antropocén, kapitalocén

Olvasmányok a nyolcadik alkalomra:

- Joe Sacco: *Paying the Land* (második részlet)
- Kapitalocén. https://slowlife.ludwigmuseum.hu/slow_tudastar/kapitalocen/

További elmélyüléshez ajánlom:

- *Klímaváltozás és kapitalizmus – A Fordulat* tematikus száma.
<http://fordulat.net/?q=huszonotodik>
- Szigeti Attila: "A kapitalocén – avagy mibe kerül az olcsó természet?" *Fordulat*
http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_SZIGETI_A%20KAPITALOCEN-AVAGY%20MIBE%20KERUL%20AZ%20OLCSO%20TERMESZET.pdf
- Dominic Davies: "Graphic Capitaloscenes: Drawing Infrastructure as Historical Form" *Critique: Studies in Contemporary Fiction*, 2023. pp. 1-16.
<https://openaccess.city.ac.uk/id/eprint/30875/8/Graphic%20Capitaloscenes%20Drawin%20g%20Infrastructure%20as%20Historical%20Form.pdf>

9. **nov 21 – Kiselőadások a hallgatói zine-ek témájában** (részletek a hallgatók feladatainak leírásánál)

10. **nov 28 – Vegánság, környezetvédelem, aktivizmus és aktivista művészet**

Olvasmány a tizedik alkalomra:

- Kérchy Anna: "A fajok közti szolidaritás poszthumán etikai lehetőségei? Kétes környezetvédelem a kortárs feminista performanszban és a mai magyar populáris kultúrában." *TNTeF* 2019 9.1, <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/tntef/article/download/33868/32940/37383>

11. **dec 5 – A zine-tervek előrehaladott állapotának megbeszélése, filmnézés, beszélgetés.**

December folyamán (a kipakok után) egy további közös alkalommal közösen megnézzük az elkészült zine-eket.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

1. Minden óra előtt az adott **olvasmány**/videó elolvasása/megnézése.
2. Minden óra előtt **posztolni a fórumba** a heti kérdésre válaszolva. A határidő ennél a feladatnál igen fontos, mert a heti előadók ezekre a posztokra építenek.
3. **Páros kiselőadás:** A kurzus első felében páros kiselőadás tartása. Foglaltok össze röviden közös olvasmányunk legmegosztóbb vagy legelgondolkodtatóbb kérdéseit, szemlézzetek a kurzushoz kapcsolódó fórum posztjaiban felvetett kérdésekből, véleményekből. Fogalmazzatok meg legalább öt kérdést, amelyek alapján beindul a beszélgetés a csoportban. A kérdések irányulhatnak fogalmak, vélemények tisztázására vagy továbbgondolására. Az előadók bármilyen új szemponttal, elmélettel, műalkotással gazdagíthatják az előadásukat.
4. Egy **rövid elemző esszé** megírása, határideje október 24. A témák az olvasmányainkra és beszélgetéseinkre épülnek. Részletek és követelmények a félév folyamán.
5. **Hallgatói vizuális-szöveges érvelés (zine, képregény):** a félév beszélgetései és olvasmányai alapján válassz ki egy problémát vagy kérdést, amely foglalkoztat. Nézz utána annak, hogyan jelenik meg ez a kérdés a kortárs gondolkodásban és művészetben. Fogalmaz meg egy álláspontot a kikutatott kérdésről, mutasd be álláspontodat és érvelj mellette képek és szöveg segítségével először egy kiselőadásban (november 21-én), majd pedig egy zine-ben. A zine-ek formai követelményeit közösen beszéljük meg, és *arra készülünk, hogy az összes elkészült képes-szöveges-képregényes-zine-es vizuális esszét kiadjuk egy könyvben vagy online.*

A tanulás környezete:

Tanterem.

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

A jegy az alábbi összetevőkből áll:

Heti posztok és órai aktivitás – 25%

Kiselőadás – 20%

Rövid elemző esszé – 25%

Félév végi szöveges-vizuális érvelés (zine, képregény, bármi) – 30%

Értékelés módja:

A félév során teljesítendő részfeladatok egyenként 20%-át érik a jegynek.

Gyakorlati jegy.

Az értékelés szempontjai:

Heti posztok és órai aktivitás – határidő megtartása, a posztok gondolatgazdagsága, a posztok minősége

Kiselőadás – A kiselőadás során a két előadó összefoglalja (nagyon röviden) azt a szöveget, amit az órára *mindenki* elolvasott, válogat a csoport *határidőre beérkezett* posztjaiból, és ezek alapján legalább öt kérdést tesz fel a csoportnak. A kérdések irányulhatnak fogalmak, vélemények tisztázására vagy továbbgondolására. Az előadók bármilyen új szemponttal, elmélettel, műalkotással gazdagíthatják az előadásukat. Az előadások értékelésekor szempont az együttműködés minősége és a feladatfelosztás az előadók között, a csoportnak feltett kérdések minősége, a beszélgetés moderálása.

Rövid esszé – milyen mélyen és részletesen tárgyalja a témát, a beadandó szerkezete, a beadandó nyelvezete, referenciák használata

Félévet záró szöveges-vizuális érvelés (zine, képregény, bármi) – milyen mélyen és részletesen tárgyalja a témát, képek használata az érvelésben, szöveg használata az érvelésben, a beadandó szerkezete, a beadandó nyelvezete, referenciák használata

Az érdemjegy kiszámítása:

A fenti elemek átlaga.

Kötelező irodalom:

ld. a tematikában

Ajánlott irodalom:

ld. a tematikában

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,
- Felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,
- Más, tevékenységgel egyes feladatok kiválhatók,
- Teljes felmentés adható.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

íróasztal egyeztetés alapján